

Slutning:

Vig Lyng – en helårsmosaik

Når vi i dag går tur rundt på vejene, tænker vi på alt muligt andet end deres helt forskellige tilblivelseshistorier. Men et blik "oppefra" på matrikelkortet afslører meget hurtigt, at der ikke har været en samlet plan. Den brogede udstykningshistorie slår klart igennem i de meget forskellige grundstørrelser, så det nærmest ligner brikkerne fra fem forskellige puslespil, der er blevet blandet. Eller en mosaik af strand, skov og lyng, butikker og håndværkere, ejere og lejere, sommer- og helårshuse – flere og flere af de sidste for hvert år der går. For den vej går det.

I en helt ny bog om "de første sommerhuse" anlægger etnolog Line Vestergaard Knudsen et kritisk syn på sommerhuskulturen generelt under spørgsmålet "Til gavn for hvem?"

"I dag er det aktuelt, at vi spørger os selv, om sommerhusferieformen er miljømæssigt bæredygtig og klimavenlig. Heri ligger flere spørgsmål, fx om det er overflødigt at have to hjem med to gange det hele i? Selv om man lukker det primære hjem ned, når man tager i sommerhus, er der dobbelt forbrug af møbler og mange genstande. Og der vil altid være et eller andet, der står og kører i begge hjem: lidt varme, et køleskab, en vægelampe. Og så er der transporten. Vi kører helt overvejende i privatbil, når vi skal i sommerhus. Langt de fleste sommerhusområder er placeret, hvor offentlig transport er en saga blot. Dertil er det vigtigt hvordan sommerhusområderne er anlagt, hvilke naturområder der har måttet lade livet, hvilke energiformer der anvendes til områdets drift, og om kloaksystemerne kan klare alt det spildevand, der genereres, eller om sommerhuslivet bidrager til yderligere forurening. (...) Der er altså masser af potentiale for at synde klima- og miljømæssigt, når man tager i sommerhus. Men alt er relativt. Hvad ville vi gøre, hvis vi ikke tog i sommerhus? Ville vi nyde en ægte staycation på parcelhusvejen eller suse mod Gran Canaria med det første ledige Boeing 737?"

Det er vigtige og relevante overvejelser. Hvordan – og hvor meget – udnytter vi "det andet hjem" på Lyngen (og i andre sommerhusområder)? Hvilke offentlige forsyninger trækker vi på, og hvilken miljøbelastning medfører det? Kommunen gør sig helt klart sine tanker (se fx "Kommuneplan 2021-33"), og flere og flere sommerhusejere går i samme retning. Tilfældige nedslag i samtaleemnerne som "jordvarme", "udlejning",

”affaldssortering” og ”flytte herop fast” viser det. Sæsonen er udvidet, benyttelsesgraden er steget – det ved alle, der færdes i området.

Alligevel virker ”De første sommerhuse” lidt verdensfjern i sin fokusering på på den ene side landliggerlivet i de mere mondæne sommerhusdistrikter (Hornbæk, Skagen, Fanø), på den anden kolonihavebevægelsen på den københavnske vestegn. Samspillet mellem sommerhusudvikling og lokalområde: udviklingen af hidtil ufrugtbare områder, skabelse af arbejdspladser i turist- og serviceerhverv og alt det andet, der har skabt værdi for lokalbefolkningen de sidste 100 år – alt det forbigås i tavshed. Det samme gælder muligheden for at leje huse ud og på den måde udbrede adgangen til ferie ved skov og strand til dem, der ikke er så heldige at have fast bopæl eller familie i området. Og svaret på det underforståede spørgsmål: Ville et naturområde som Lyngen i vore dage være blevet overgivet til sommerhusbebyggelse? Det er både indlysende og irrelevant. Lyngen eksisterer på sin tids præmisser.

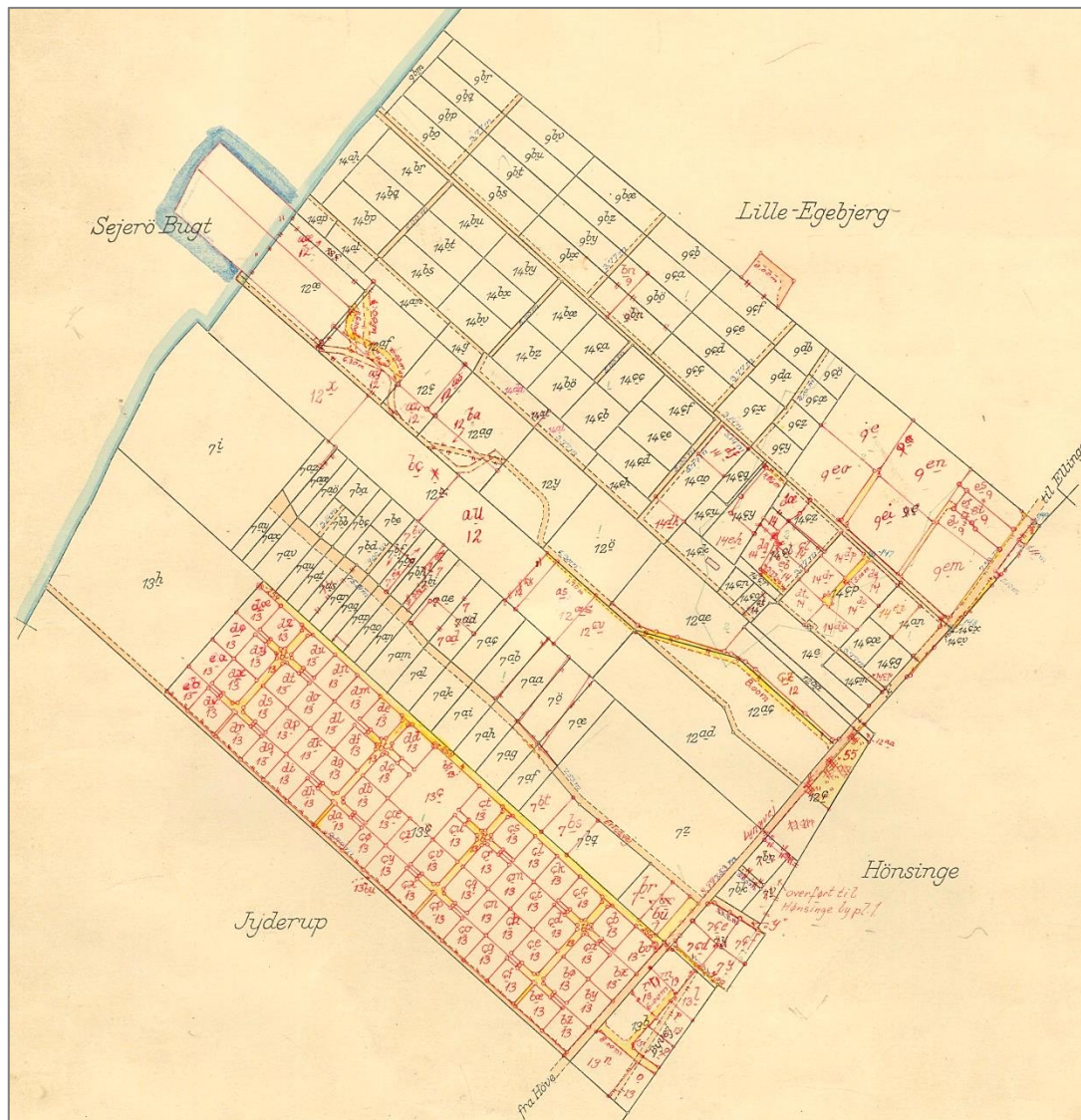
Det er kun lige 105 år siden, den vinteraften med frost og snefog i februar 1917 da Lars Kinimond kom hen over marken til Lauritz Nielsens. Ville han have været tilfreds, Lars Kinimond – bonden, der senere er blevet kaldt ”Lyngens skaber”? Han har ikke fået mange ord med på vejen i denne lille bog, men han har været der i baggrunden hele tiden: Hedeselskabet og Odsherreds Plantningsforening, deltager i kredsen bag Aktieselskabet Vig Strandkoloni, rådgiver for den gamle Mogens Heering og mange andre, og meget mere... Jo, han ville nok have været tilfreds. Min-

dre sand og fattigdom, mere frugtbarhed og velstand for ”Lyngens folk” – dem der var her fra begyndelsen. Det ville han, og det fik han.

Nå. Men et sted skal en fortælling slutte, og denne fortælling slutter her. Tak fordi du læste med!

Figur 126: Lars Kinimond, ”Lyngens skaber”, 1868-1958. (Odswiki)

Figur 127: Samme kortudsnit som figur 15, men fra matrikelkortet 1952-96. Det ses, at de sidste grunde af matrikel 9 (hjørnet helt til højre) først er blevet udstykket efter 1952. – Bemærk også ved sammenligningen med det gamle kort, at Lyngvejen på et tidspunkt er blevet rettet helt ud og flyttet lidt mod vest.

Vig Grundkoloni
 Generalforsamling d. 11. januar 1833
 Afholdelse

Vig Strandkoloni
 Afvaldes Ordinære Generalforsamling
 torsdag den 12. August
~~Ordinære Generalforsamling~~
 forslag fra bestyrelsen om
 ophevelse af Aktieselskabet
 ved Afholdelse 17. A. 4.
 Vig A. Hansen

1000 Ks
 09
 11

1000
 021

Wm

Figur 128: En af de sidste sider i bestyrelsesprotokollen for Aktieselskabet Vig Strandkoloni.

Kilder

Afdeling for Navneforskning på Københavns Universitet

Andersen, Lars: "Folkeliv i Ods Herred". København 1919

Den Centrale Vej- og stifortegnelse – cvf.dk

Clausen, H. V.: "Topografisk-historiske Skildringer. F – Nørre Ods-herred". I "Fra Holbæk Amt" 1918

Eriksen, K. M.: "Korevlen – et nyt stykke Danmark". I "Det skønne Ods-herred" 1949 s. 27-28

Eriksen, P. F.: Grundejerforeningen "Vig Strandkoloni" – Historie. Fotokopi, 1983

Forhandlingsprotokol for "Aktieselskabet Vig Strandkoloni"

Garboedal.dk: Samling af Søren Bays fotos

Geoparkodsherred.dk

Grundejerforeningen "Vig Strandkoloni" – bestyrelsens arkiv

Heering, Mogens: "Fiskersminde siden 1917 – 2". Privattryk 2017

Heering, Niels: "Fiskersminde siden 1917 - 1". Privattryk 1987

HvidovreKolonierne.dk: Vig Lyngs Historie. Hvidovre Kommunes hjemmeside

"Højby By og Jorder". Trundholm Kommune og Planstyrelsen 1987

Knudsen, Line Vestergaard: "De første sommerhuse". Århus Universitetsforlag 2022

Københavns Stadsarkiv: Saxolys Fritidshjem

Marcussen, Claus: Hilsen fra Odsherred – Claus Marcussens blog om Odsherreds historie

Mikkelsen, Chr.: "Højby Sogn for 200 år siden". Historisk Samfund for Højby Sogn 1960

Mogensen, Margit: "Fæstebønderne i Odsherred". Lokallhistorisk Afdeling 1974

Nielsen, Hans: "Tidens Hjul – Egn og Folk ved Seierø Bugt 1724-1964" Wulffs Boghandel, Holbæk 1966

Odsherred Kommune: Kommuneplan 2021-2033

Odsherred Lokalarkiv

Odsherred Wiki

Overfredningsnævnet: Kendelse 03100.02, Sejerø Bugt. 1985

Plum, Ole-Christian M.: "Odsherreds Jernbane 1899-1999". Dansk Jernbane-Klub 1999

Salling, Thora: "Hvor har jeg egentlig oplevet meget". Privattryk 2020

"Saxoly" – beretninger for årene 1922-23, 1924, 1925 og 1933-34

"Settlementet Saxogård" – Beretning og Regnskab for 1946. Kbh. 1946

Strandgaard, Kirsten: "Lyngens folk". I tidsskriftet Bygd, 10. årg. Nr. 4, "Landskab og mennesker i Odsherred"

Sørensen, Kurt: "Odsherred I-II". Forlaget Bogværket 2020

Sørensen, H. S. og A. Sørensen: Vig By. I: "Sjællandske Byer og deres Mænd", Kbh. 1918

Trap Danmark: "Odsherred Kommune". 2022

Trundholm Kommune: Kommuneplan 1985-96

Trundholm Kommune: Lokalplan 115.06, 1984

Trundholm Lokalhistoriske Forening: Medlemsbladet "Nøglen", 36. årg. 1921 nr. 2

Vej14.dk

Wegge-Olsen, Karen: "Sommerhuset". Privattryk 2004

Matrikelkort og andre kort, tinglysningsbøger m.v. fra den relevante periode

- - - - -

Tak for kommentarer til manuskriptet samt mundtlige oplysninger, fotografier og arkivalier givet/udlånt af: Andreas Vind, Anne-Cathrine Heering, Annelise Saxtoft, Birgit Eggert fra Afdeling for Navneforskning ved Københavns Universitet, Carl Christian Hansen, Claus Norup, Doris og Henning Kruse, Elene og Per Carlsen, Gustav Strøbech, Hanne Herskind, Henrik Ejdal Nielsen, I-GIS.dk, Ib Hansen, Jakob Walløe Hansen fra Geopark Odsherred, Jens Thomasen, Jørgen Jensen, Jørgen Stoltz, Karen Salling, Lizzie og Ove Carlsen, Lotte Sillehoved, Mogens Heering, Morten Sonne, Museum Vestsjælland, Per Rasmussen, Runa Brendt-Petersen, Wivi Fuglsang og Åse Siliam – samt selvfølgelig Margit, der har måttet leve med mig mens jeg skrev. Fejl og mangler kommer over mit hoved – ikke deres!